
Državni izpitni center

M 1 1 1 1 0 3 1 3

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA
≡ Ispitna pola 1 ≡

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sobota, 7. maj 2011

SPLOŠNA MATURA

RAZPRAVLJALNI ESEJ

KO SE SANJE RAZBLINIJO

V eseju je kandidat skušal

A primerjati vzroke za Eličino in Emmino razočaranje v zakonu;

do 8 točk

za **primerjavo vzrokov za njuno razočaranje v zakonu**, npr.: Elica in Emma sta v zakonu kmalu razočarani. Elico je njen bodoči mož Ivan Spransky osvojil s svojo možatostjo in z obljubami o brezskrbni prihodnosti ter s tem, da bosta o stvareh v zakonu odločala skupaj. Njegov edini pogoj je bil, da mu Elica rodi otroka. Tega si je zelo želel, saj je bil prepričan, da bo le tako lahko osmisлил svoje življenje in pehanje za premoženjem. V zakonu je bila prvih nekaj mesecev srečna, saj je bil mož do nje ves čas nosečnosti zelo pozoren. Emmi pa Charles Bovary ni ničesar obljubljal in ji tudi ni postavljал nobenih pogojev, izkazoval ji je le svojo ljubezen in globoko vdanost. Naivno je verjela, da ji bo Charles nudil razkošno in razburljivo življenje, kot si ga je ustvarila v svoji domišljiji, saj je bil zdravnik, predstavnik višjega družbenega stanu, zato se je na začetku zakona trudila, da bi bila srečna. Skrbno je urejala hišo in poskrbela za moža, ki se je od svojih pacientov utrujen vračal domov. Elica je že kmalu po sinovem rojstvu spoznala, da se je mož z njo poročil predvsem zaradi otroka. Živela je sicer v izobilju, čustveno pa sta se z Ivanom začela oddaljevati. Čeprav sta dajala videz zelo uigranega in enakopravnega para, se je Elica počutila ob možu le kot lep kos pohištva, ki ga je Ivan z veseljem razkazoval in ravnal z njim, kot je hotel on. V Emmo pa se je naselilo razočaranje, ko je ugotovila, da je mož le zdolgočasen, rahlo omejen zapečkar, ki mu je družabnost tuja. Spoznanje, da ob njem nikoli ne bo mogla izživeti svojih sanj, jo je pahnilo v brezup. Elica je bila torej v zakonu razočarana, ker je spoznala, da mož do nje ni bil povsem odkrit in ji je obljubljal nekaj, česar ji ni nikoli izpolnil, Emma pa zato, ker je od moža pričakovala življenje, kakršnega ji zaradi svojega značaja in načina življenja ni mogel nuditi;

(do 2 + do 2 točki)

(za navajanje vzrokov, razvidnih iz predstavitve zakonov, brez primerjave)

do 8 točk

B ugotoviti, katere značajske poteze njunih mož ju najbolj razočarajo, in to ponazoriti s po enim dogodkom iz vsakega romana;

do 2 + do 2 točki
do 3 + do 3 točke

za **ugotovitev**, katere značajske poteze njunih mož ju najbolj razočarajo, in za **ponazoritev** z dogodkom iz vsakega romana, npr.: Elico najbolj prizadenejo moževe neiskrenost, hladnost in gospodovalnost, saj se na začetku njune zveze zdi, da je mož do nje odkrit, da jo iskreno ljubi in da ji zaupa tudi vse svoje skrivnosti. Že kmalu ugotovi, da Ivan o vseh ključnih stvareh v življenju odloča sam, njegova neiskrenost in hlad pa jo popolnoma odvrneta od njega. Najhujše razočaranje doživi, ko ji mož taji resnico o svoji prvi ženi, ki naj bi jo zapustil, ker je bila jalova, in ko ji ne verjame, da se je ta že oglasila pri njeni materi. Ko mu Elica pove, kar ji je povedala mati, jo Ivan grobo zavrne, češ da so to le lažne govorice, sklicuje se celo na Boga in vero, ki mu prepovedujeta, da bi se dvakrat poročil. Toda hkrati stori vse, da pred prvo ženo, ki ga išče, zavaruje svojega sina, sam pa poskrbi, da njegovi ljudje žensko odstranijo. Ko jo najdejo mrtvo in poizvedujejo za storilci zločina, se Ivan Spransky pretvarja, kot da se to njega ne tiče. Emmo pa pri Charlesu najbolj zmotijo njegova preprostost, omejenost, neodločnost in nedružabnost,

saj je v zakonu od moža pričakovala prodornost, drznost, ambicioznost in odločnost. V njeno dušo se počasi plazi spoznanje, da se je poročila z napačnim človekom. To njeno spoznanje je dobilo potrditev na plesu pri markizu, ko jo v blišču visoke družbe zmotijo moževa okornost, preprostost in odljudnost, zato ne želi plesati z njim in mu kar ukaže, naj od daleč opazuje dogajanje. Ta večer je bil za Emmo pravljichen, saj je doživela utrip življenja, o katerem je sanjarila. Vse, kar se je tam dogajalo, se ji je zdelo pomembno. Medtem ko se je Charles zapuščen dolgočasil in ure dolgo stal za igralnimi mizami ter opazoval, kako igrajo whist, ne da bi igro sploh razumel, je Emma uživala v plesu z vikontom in si želela, da bi se noč zavlekla v neskončnost. Po tem dogodku postane za Emmo življenje ob možu neznošno;

do 10 točk

- C** pojasniti, zakaj ena izmed njiju ponovno najde srečo v ljubezni, druga pa je v ljubezni vedno znova razočarana;

do 6 točk

za **pojasnilo**, zakaj ena izmed njiju ponovno najde srečo, druga pa je v ljubezni vedno znova razočarana, npr.: Elica in Emma sta v zakonu nesrečni. Elica se zaveda, da plačuje v zakonu z Ivanom ceno za svoje gospostvo, saj jo je mož popeljal iz revščine v razkošje. Prizna, da je o takšnem življenju v mladosti sanjarila, a zdaj se počuti kot ujetnica usode, kot ptica v zlati kletki z zlomljenimi perutmi in s strto dušo. Takšnega življenja ne mara, ker jo hromi, zato si želi le, da bi se zgodilo nekaj, kar bi ji vrnilo veselje do življenja, da bi postala spet stara Elica. O novi ljubezni sploh ne razmišlja, ta se zgodi spontano in preseneti oba, Elico in Andija. Elica sčasoma spozna, kaj je prava ljubezen in kakšen mora biti ustrezen partner zanjo. Ker je niso zavajale iluzije in pretirana pričakovanja, lažje najde izhod iz zakonske krize. Emma pa te sreče nima, saj jo nekritičnost, lahkovernost in želja po izpolnitvi ljubezenskih sanj pahnejo v ljubezenska razmerja, ki so že vnaprej obsojena na propad. Za svojo nesrečo v zakonu krivi le moža, ker ji ne zna izpolniti skritih čustvenih želja. Iz mladostnih sanj o razkošnem in razburljivem ljubezenskem življenju ne zna izstopiti in verjame, da se bodo nekoč uresničile. V slepi želji po izpolnitvi teh sanj ne zna ločiti med vzvišenimi puhlicami in iskrenim čustvom, zato nasede Rodolphovim besedam, da jo ljubi, čeprav on že vnaprej ve, da bo Emma le ena izmed njegovih ljubezenskih avantur. Ko jo zapusti, Emma razočarana zapade v depresijo. Iz stiske jo reši Leon, ki Emmo iskreno ljubi. Tudi v to ljubezensko razmerje plane Emma z vsem žarom, a njena ljubezenska nenasitnost in strastna čustva začenjajo krhati zvezo, ki je bila, prav tako kot prva, že na začetku obsojena na propad, saj je bil Leon od nje mlajši in tudi njegov socialni položaj je terjal od njega drugačno spremljevalko, če je hotel v družbi uspeti;

(do 2 točki)

(za obnovo)

6 točk

- Č** opredeliti se do misli, da sta le iskrenost in pristno čustvo temelj za trdno ljubezensko zvezo, in svoje razmišljanje utemeljiti s pomočjo obeh romanov;

do 6 točk

za **opredelitev** do misli, da sta le iskrenost in pristno čustvo temelj za trdno ljubezensko zvezo, in za **utemeljitev** razmišljanja s pomočjo obeh romanov;

(do 4 točke)

(za dobro utemeljitev samo z enim romanom)

6 točk

RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

INTERPRETATIVNI ESEJ

Gustave Flaubert: Gospa Bovaryjeva (odlomek)

Gustave Flaubert: Gospa Bovaryjeva. Ljubljana: DZS, 2010. 91–94.

V eseju je kandidat skušal

A predstaviti, kako živi Emma tik pred povabilom na ples;

do 4 točke

za **predstavitev**, kako živi Emma tik pred povabilom na ples, npr.: Emma živi z možem Charlesom v mirnem podeželskem mestecu Tostesu. Kmalu po poroki se zave, da ji zakon ni prinesel sreče, strasti in omame, ki jih je pričakovala, ko je o njih sanjara ob branju knjig med šolanjem. Vse bolj se odtujaže možu, ki se ji zdi pust in dolgočasen. Ob samotnih sprehodih s svojo hrtico sanjari o pustolovščinah, daljnih deželah in razkošju. Stvarno življenje pa je zanjo vsak dan bolj "mrzlo kakor podstrešje z lino proti severu";

(do 2 točki)

(za povzetek celotne zgodbe do plesa)

4 točke

B predstaviti Emmino doživetje dvorca, ljudi v njem in njihovega življenja;

do 6 točk

za **predstavitev** Emminega doživetja dvorca, ljudi v njem in njihovega življenja, npr.: Za Emmo je ples na dvorcu Vaubyessard uresničitev njenih hrepenenj in sanj. Razkošje večera in plesa jo popolnoma očara. Prevzamejo jo blišč prostorov, eleganca oblek in obnašanje plemiške gospode. Svet iz knjig je naenkrat postal resničen. Uživa ga z vsemi čutili kot mešanico dišav cvetic, parfumov in pare, ki veje iz razkošnih jedi. Požirek mrzlega šampanjca v njenih ustih se spremeni v pravo čutno doživetje, podobno doživlja tudi glasbo in lastne plesne gibe. Občuduje dragoceni nakit, brezhibnost pričesk in belino polti grajskih gostov. Z vsakim trenutkom se bolj doživlja kot neločljiv del tega razkošnega življenja. Njene nejasne sanje o sreči se uresničijo kot doživetje življenja, polnega razkošja, blaženosti in strasti;

(do 2 točki)

(le za opis)

6 točk

C primerjati Emmin odnos do Charlesa in njegov odnos do žene, kot se kažeta v odlomku, in ugotoviti namige v dogajanju, ki napovedujejo, kakšno bo nadaljevanje njunega skupnega življenja;

do 6 + do 4 točke

za **primerjavo** Emminega odnosa do Charlesa in njegovega odnosa do žene, kot se kažeta v odlomku, in za **ugotovitev** namigov v dogajanju, ki napovedujejo, kakšno bo nadaljevanje njunega skupnega življenja, npr.: Iz odlomka je razvidno, da Emma moža ne ljubi, celo sramuje se ga, saj je prepričana, da je meščan Charles preveč neokreten in neuglajen za ples na dvorcu. Zato ji niti na misel ne pride, da bi zaplesala z njim. Dokazuje, da ples za zdravnika ni primeren, in mu brezobzirno pove, da bi se mu kot plesalcu posmehovali. V nasprotju z Emmo Charles svojo ženo globoko ljubi. Brez pripomb sprejme njeno poniževanje in upošteva njene želje. Ko jo potrpežljivo čaka, da se uredi za ples, občuduje njeno lepoto, njene lase in še posebej oči, ki se mu zde črne kot še nikoli. Kljub Emmini nestrpnosti in komaj prikriti

posmehljivosti ga njena podoba navdaja s srečo in z ljubeznijo, zato jo poljubi na ramo, a Emma ga nestrpno odrine. V trenutku, ko se spustita po stopnicah v dvorano, pa mož iz njenega življenja preprosto izgine, saj ne sodi v njen sanjski svet. Iz odlomka je razvidno, da po plesu Emminega življenje nikoli več ne bo tako, kot je bilo, svet njenih hrepenenj se je za trenutek udejanjil, zato bo vsakdanost postala še neznosnejša, bolj mrzla, prazna in enolična, mož pa še bolj dolgočasen, nepomemben in neljubljen. Namig na njeno prihodnje zakonolomstvo in številne goljufije, prikrivanja in laži se skriva v prizoru, ko Emma opazi, kako mlada dama nalašč spusti iz rok pahljačo in nekega plesalca zaprosi, naj jo pobere, sama pa mu v istem trenutku diskretno posreduje skrivno sporočilo;

(do 3 točke + do 3 točke) (za opis odnosa brez primerjave + za pojasnilo samo enega namiga) **10 točk**

Č razložiti, kako je v odlomku izražena ironija, in pojasniti, kako so ironične prvine vplivale na njegovo vrednotenje dogajanja in oseb;

do 6 + do 4 točke za **razlago**, kako je v odlomku izražena ironija, in **pojasnilo**, kako so ironične prvine vplivale na njegovo vrednotenje dogajanja in oseb, npr.: V prikazu grajskega življenja in Emminega doživljanja plesa je očiten ironičen podton. Senilni starček z visečimi ustnicami, ki mu omaka kaplja od ust in ki jecljaje kaže s prstom na posamezne jedi, je za Emmo vzvišen, saj je svoje dni menda živel na kraljevskem dvoru in ležal v posteljah ne ene, ampak več kraljic. Posmehljivost se kaže tudi v kontrastu opisa bogatih oprav in "čmerikavih" obrazov mater, ki so "mirno ždele na svojih prostorih", in v Emmine ugotovitvi, da je še sladkorna sipa na gradu videti bolj drobna in bela kot drugod. Ironičen je tudi opis skupine gospodov, katerih vratovi "so se zložno gibali". Pogovori plesalcev, ki jih Emma ne dojame zaradi številnih nerazumljivih besed, so plehki in površni. Tudi bežen preblisk Emminega spomina na njeno mladostno življenje na kmetiji, "ko je s prstom odgrebala smetano v latvicah", deluje ironično, saj Emma podvomi, da ga je kdaj zares živela, njeno pravo življenje je tu, na gradu. Na moje doživljanje in vrednotenje dogajanja in oseb so ironični elementi vplivali ...

(do 4 točke) (za dobro predstavljeno eno prvino ironije)

10 točk

POZOR!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:

a) *vsebina*: točke dodajamo po točkovniku,

b) *jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, slog in zgradbo ustrezno znižujemo, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Slog	Zgradba
600–450	6	5	5
449–300	4	4	4
299–150	2	2	1
pod 150	1	1	0

ZAPIS IMEN

V eseju upoštevamo vse oblike zapisov lastnih imen skladno z različnimi prevodi in izdajami romana *Gospa Bovary*, npr.:

- Ema/Emma, Berthe/Bertka ...
- Sklanjatev imen v romanu Ferija Lainščka:
  - Andi-ja
  - Julian-a (zapis Julijan-a je pravopisna napaka)
  - Jenö-ja/-a/-ta (zapis Jenö je pravopisna napaka)
  - Spransky-yja/-ega